

8 SESJA TOWARZYSTWA HISTORYKÓW NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ GRUPY PRA- I WCZESNOHISTORYCZNEJ

Ośma kolejna Sesja Grupy Pra- i Wczesnohistorycznej Towarzystwa Historyków Niemieckiej Republiki Demokratycznej (Historiker Gesellschaft der DDR, Fachgruppe Ur- und Frühgeschichte) była poświęcona historycznej roli środkowej i młodszej epoki brązu w Europie środkowej. Sesja odbyła się w Dreźnie w dniach 24-26 kwietnia 1975 roku, a jej współorganizatorem było Landesmuseum für Vorgeschichte w Dreźnie. W Sesji uczestniczyła duża grupa archeologów z NRD oraz członków Towarzystwa i opiekunów społecznych nad zabytkami. Ponadto brali udział zaproszeni goście zagraniczni, jak doc. dr J. Bouzek, dr V. Lozek i dr M. Čujanová-Jilková z Czechosłowacji oraz doc. dr hab. Z. Bukowski, doc. dr hab. J. Dąbrowski, prof. dr hab. M. Gedl i doc. dr hab. B. Gediga z Polski. Otwarcia Sesji dokonał prof. dr F. Schlette i po przemówieniach powitalnych, m.in. prof. dr J. Streisanda, przewodniczącego Towarzystwa Historyków NRD, przystąpiono do obrad, podczas których wygłoszono ogółem 15 referatów.

W pierwszym dniu obrad przedstawione zostały referaty główne, poświęcone ogólnym zagadnieniom związanym z problematyką obrad. Dr hab. H. Klengel z Berlina w swoim referacie *Vorderasien und die Ägäis zur Bronzezeit 3/2 Jt.* scharakteryzował przeobrażenia gospodarcze, społeczne i kulturowe na przełomie III i II tysiąclecia p.n.e. na obszarach Azji Mniejszej i Egei. Autor skoncentrował się głównie na zagadnieniach związanych z kształtowaniem się społeczeństw klasowych i państw, roli handlu i powiązań między kulturami wschodniej części basenu Morza Śródziemnego a kulturami kręgu egejskiego.

W kolejnym referacie doc. dr J. Bouzek z Pragi (*Die Beziehungen des östlichen Mittelmeerraumes zum bronzezeitlichen Mitteleuropa auf Grund der archäologischen Kulturgüter*) zajął się powiązaniem między terenami wschodniośroziemnomorskimi a Europą środkową w epoce brązu, przeprowadzając szczegółową analizę źródeł archeologicznych, będących potwierdzeniem tych kontaktów. Referent podkreślił rolę tych kontaktów oraz ich obustronność, wskazując również na wystąpienie w Kotlinie Karpackiej szeregu elementów i znalezisk bez wątplenia pochodzenia wschodniośroziemnomorskiego.

Prof. dr K.-H. Otto z Berlina w swoim referacie (*Die historische Bedeutung der mittleren und jüngeren Bronzezeit*) nawiązał do dwóch poprzednich wystąpień i przedstawił rozwój obszarów środkowoeuropejskich w zestawieniu z obszarami południowymi i wschodnią częścią basenu Morza Śródziemnego, podkreślił przeobrażenia gospodarcze, jakie nastąpiły w środkowej i młodszej epoce brązu, które stanowiły w znacznej mierze podstawę rozwoju kontaktów m.in. z kręgiem kultur egejskich. W dalszej części obrad dr H. Quitta z Berlina zajął się zagadnieniami datowania „spalonego miasta” z Troi (*Zur Zeitstellung der „verbrannten Stadt” von Troja*), szeroko omawiając wyniki prób metodą C14 oraz korektury konieczne przy korzystaniu z tych rezultatów, jak i znaczenie ustaleń chronologicznych z Troi dla ogólnego datowania innych, pokrewnych zjawisk.

Młodsza epoka brązu północnych terenów NRD była tematem następnego referatu, przedstawionego przez dr. F. Horsta z Berlina (*Die jüngere Bronzezeit im Norden der DDR*). Referent przeprowadził krótką charakterystykę stanu badań, omówił ukształtowanie osadnictwa. Młodsza epoka brązu rozpoczyna się od momentu, gdy wyraźne na tym obszarze stają się wpływy kultur pól popielnicowych i częściowo kultury łużyckiej (IIIb okres epoki brązu), a kończy się z pojawieniem się kultury jastorfskiej (VI okr. EB). W dalszej części referatu zostały omówione podstawy gospodarcze z tego okresu i stosunki społeczne ludności młodszej epoki brązu na północnych terenach NRD.

Pierwszy dzień obrad zakończył referat dr. K. Peschela z Jeny, poświęcony zagadnieniom zachodnich grup kultur pól popielnicowych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów Turynгии (*Die westliche Urnenfelderkultur unter spezieller Berücksichtigung Thüringens*). Grupy kulturowe późnego okresu epoki brązu (BD-HaB 2-3) występujące na obszarze Turynгии ukształtowały się z jednej strony na podłożu kultur mogiłowych, z drugiej — pod wpływem kultury łużyckiej, zwłaszcza we wschodniej części, a w obu przypadkach niepoślednią rolę odegrały też wpływy południowo-wschodnie z terenu Czech. W dalszej części referatu przedstawiona została krótka charakterystyka poszczególnych grup lokalnych kultur popielnicowych, zwłaszcza zaś unstruckiej i wschodnioturynskiej grupy kultury łużyckiej.

Kolejny, drugi dzień obrad był poświęcony problemom osadnictwa, środowiska naturalnego i gospodarki oraz kulturze duchowej epoki brązu.

Na wstępie ogólną charakterystykę kultury łużyckiej przedstawił w swym referacie dr R. Breddin z Poczdamu (*Die Lausitzer Kultur*). Naszkicowane w nim zostały podstawowe zagadnienia wyłaniające się w związku z tą kulturą archeologiczną, a więc kwestia jej podziału regionalnego, a zwłaszcza genezy i chronologii. Referent zaprezentował aktualne wyniki badań, w szerszym zakresie jednak potraktował grupy kultury łużyckiej na obszarze NRD.

Wyniki nowszych badań na osadach otwartych i obronnych z epoki brązu na terenach NRD omówił w swym referacie dr F. Horst z Berlina (*Offene und befestigte bronzezeitliche Siedlungen in der DDR*), wypowiadając przy tej sposobności także szereg ogólniejszych uwag na temat kształtowania się form osadnictwa w epoce brązu. Ten sam temat, ale w odniesieniu do terenów Polski był przedmiotem kolejnego referatu, który przedstawił doc. dr hab. Z. Bukowski z Warszawy (*Offene und befestigte bronzezeitliche Siedlungen in Polen*). Referent omówił kształtowanie się form osadnictwa na ziemiach w dorzeczu Odry i Wisły od kultury trzcinieckiej i wyróżnianej przez niego tzw. fazy przedłużyckiej (BB-BC 1) aż do początków rozwiniętego okresu halsztackiego (HaC 1). Przedstawił w nim aktualny stan rozpoznania zespołów osadniczych kultury łużyckiej w poszczególnych regionach Polski, problem kształtowania się skupisk osadniczych (na przykładzie zespołów lepiej rozpoznanych) i ówczesny charakter osadnictwa, kwestie demograficzne oraz podjął próbę przedstawienia ogólnych tendencji procesu osadniczego w poszczególnych okresach epoki brązu w lepiej rozpoznanych rejonach ziem polskich.

Dalsza grupa referatów koncentrowała się wokół zagadnień środowiska naturalnego epoki brązu oraz gospodarki. Dr K. D. Jäger z Berlina i dr V. Lozek z Praги przedstawili wspólny referat poświęcony rekonstrukcji środowiska naturalnego człowieka w epoce brązu (*Die natürliche Umwelt des Menschen in der Bronzezeit*). Autorzy w oparciu o przeprowadzone litho-, pedo- i biostratygraficzne badania w nawarstwieniach z okresu holocenu w Europie środkowej podjęli próbę określenia warunków klimatycznych w okresie rozwoju kultur pól popielnicowych oraz konsekwencji wpływających z określonych przemian klimatycznych, m. in. także dla osadnictwa tego okresu.

Następnie dr G. Billig wygłosił referat poświęcony produkcji metalurgicznej i wymianie w okresie istnienia kultur pól popielnicowych (*Metallproduktion und Austausch in der Urnenfelderzeit*). Referent wykorzystując m. in. wyniki badań rentgenologicznych różnych typów mieczy brązowych omówił szereg zagadnień związanych z techniką i technologią produkcji wyrobów brązowych, jak i ich napraw, a ponadto zajął się również zagadnieniem wymiany wyrobów brązowych.

Przewidziany w tym cyklu trzeci jeszcze referat dr sc. C. Ambrosa z Nitry, poświęcony wynikom badań zoologicznych nad kwestią łowiectwa i chowu bydła

